

CAP

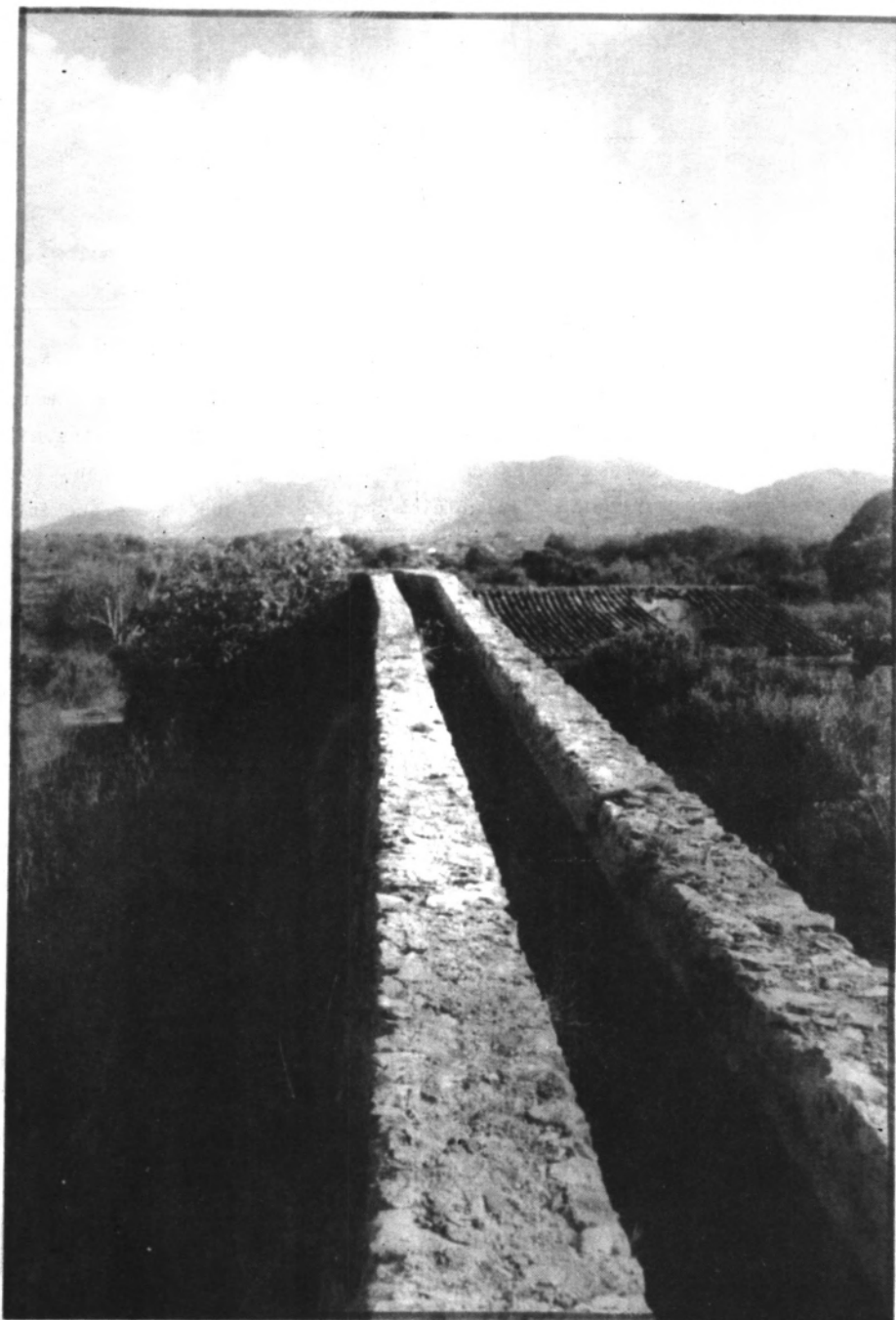
VERMELL

PRENSA

Nº 99

CAPDEPERA - CALA RAJADA

MARÇ 1989

NA MAIANS, molí d'aigua

PORTALET

DELINQUÈNCIA I SOCIETAT

El problema de la delinqüència és cada vegada més preocupant. Per Nadal informàvem de l'onada de robatoris que va afectar, sobretot, els establiments comercials de Cala Rajada; d'aleshores ençà hauríem d'afegir al llistat d'actes d'elictius alguns saqueigs perpetrats a cases de camp i molts d'altres robatoris per tot arreu. Tot això ens ha fet considerar que potser hauria arribat el moment de fer quecom més que informar. Probablement hagi arribat l'hora de que aquest poble es plantegi la necessitat d'intentar un reflexió col·lectiva sobre el problema.

És evident que estam parlant d'un assumpte complicat de resoldre, ho sabem, i que la societat no s'enfronta, les més de les vegades, a persones aïllades que actuen de manera autònoma, sinó a xarxes delictives organitzades que sovint ultrapassen l'àmbit local, com és el cas de les que comercialitzen la droga dins el nostre municipi.

Tampoc nosaltres no tenim solucions màgiques per al problema de la delinqüència, sinó que no en tenim ni tan sols per a la frustració, el malestar, el pessimisme que es deriven de les agressions que hom pateix constantment, fins al punt que existeix una mena de sensació de que el delinqüent actua gairebé impunement.

Normalment, les reflexions públiques sobre la delinqüència s'aturen en els efectes del problema, sense entrar a analitzar-ne les causes, així que les solucions que es proposen soler ser, també, superficials, és a dir, de caire repressiu. No és petit el segment de la societat que pensa que una legislació que permetés actuacions més contundents per part de la policia i dels jutges permetria acabar amb aquest maldecap. No pensen aquestes persones que sols anant al bessó de l'assumpte es poden esbrinar solucions definitives. I el bessó és el consumisme desenfrenat, és la crisi familiar, és la desarticulació de la societat, és l'atur, és la marginació...

Essent doncs tan profundes les causes, és impossible que sols mesures repressives puguin pal·liar aquest mal, encara que aquesta sigui l'òptica que del problema pareix que tenen els dirigents de la nostra policia municipal, tant si es tracta de l'incompliment d'una ordenança municipal com si es tracta d'un atemptat contra la propietat d'altri. Són actuacions plenes de signes externs, molt de cara a la galeria, de qui sols veu les fulles de l'arbre de la delinqüència.

Les arrels de l'arbre, les seves causes originals, per les que xucla la saba que l'alimenta, algunes de les quals hem enumerat més amunt, són les que ens han de donar la clau de la solució, una solució que passa per actuacions de caire preventiu amb la participació de família, escola, grups d'acció social, grups polítics, etc.

El cert és que el problema és ja de tots, i no sols de polítics, policies i jutges. El problema de la delinqüència és de tota la societat, d'una societat que necessita renovar-se si no vol morir.

EXTRAORDINARI Hem vengut comentat, els darrers números, que el proper mes d'abril complirem el número 100. No sabem si farem el número 101, però el 100 segur que sí. Estam esperant algunes col·laboracions especials, i la de tots els qui de vosaltres estigui interessat en dir qualche cosa. Animau-vos i feis-nos arribar els vostres escrits. Els esperam.

SOPAR També, com hem vengut comentat, amb motiu del número 100 volem reunir-nos en un sopar tots els qui feim o, simplement, simpatitzam amb "Cap Vermell". Qui hi vulgui venir, basta que ens ho digui ja, com més aviat millor. Això serà cap finals d'abril, principis de maig. Procurarem que sigui baratet.

LLIBRE Però, el més important d'aquestes celebracions volem que sigui, coincidint amb el número extraordinari i el sopar, la presentació del llibre "CARDS DEL MEU ERMAS". Ja sabeu que aquest és un camp en el que hem intentat incidir alguna vegada. Recordau "El Castell de Capdepera", d'en Pep Terrassa. Ara és en Joan Rai qui ens ofereix un recull del millor que ha vengut publicant a la nostra revista, per tal que cada un de vosaltres la pugui tenir al seu abast de manera unitària. Això ens suposa un esforç econòmic que, sincerament, no estàvem en condicions d'assumir. En el seu moment ens dirigirem a l'Ajuntament, explicant el nostre projecte i sol·licitant la seva col·laboració. No hem tengut resposta oficial a la nostra demanda, però els aires que ens arriben duen núvols negres i ens fan esser més bé pessimistes. Tant de bo ens equivocàssim. Un dia ens ocuparem de l'actitud dels distints consistoris, durant els darrers vuit anys, vers "Cap Vermell". Ara per ara, el que us volem demanar és que compreu el llibre, que serà sens dubte una petita joia de la que us haureu de sentir plenament satisfets, i així també ens ajudareu a nosaltres a pal·liar els nostres problemes econòmics.

TEMPORADA Confirmant una mica els pronòstics pessimistes, la temporada turística ha començat fluixa, amb molts d'hotels que han passat de la Setmana Santa i esperen un poc més envant, a principis de maig, per obrir les portes. Els pocs turistes que hores d'ara hi ha per aquí, s'han de moure en un clima frenètic de noves construccions que en res ajuden a sentir-s'hi a pler. Al final en tendran la culpa els treballadors de la Transmediterrània.

FALLES La Banda de Música, tal i com anunciàrem, anà i tornà de València un any més, on participà a les Festes de Sant Josep, i més concretament a la Falla de la Plaça de l'Arbre, del barri d'El Carme. Enguany brusquejà gairebé tots els dies de l'estada, i els nostres músics hagueren de fer com els de Sóller, és a dir, deixar-la caure. A part de tot, ens digueren que s'ho passaren molt bé.

PREGO Amb motiu del pregó de Setmana Santa que cada any organitzen les distintes confraries de Ciutat, presidit pel Sr. Bisbe de Mallorca, Monsenyor Teodor Übeda, cantà a Ciutat, i concretament a l'església de Sant Francesc, la nostra Coral S'Alzinar. Fa dos anys ja fou convidada la nostra formació polifònica. Si ara hi han tornat és senyal que en qudaren contents.

FAROLA El mes passat ens oblidàrem de comentar la instal·lació d'unes magnifiques faroles en el creuer Baltasar Coves/Carrer Ciutat. Si fossin càustics, diríem que a molts d'indrets del poble, on potser fa més falta la il·luminació, estan a les fosques. Però no volem ésser càustics, i com que les faroles esmentades, es miri com es miri, són una millora evident, doncs benvingudes siguin.

AMICS El Patronat del Castell de Capdepera ens fa saber, mitjançant uns fulls explicatius, de l'existència dels Amics del Castell, dels que tots en podem fer part si realment estimam el nostre més venerable monument. Més informació se'n pot recollir a les oficines municipals.

CARRER El carrer Eolo, per si no ho sabíeu, és un que baixa cap a Na Lliteres, devora el complexe hotelier "Nereidas". Bé, amb motiu d'obres duites a terme a aquella zona, el carrer ha estat tallat, però ho ha estat deixant un desnivell de més de dos metres, sense cap senyalització ni protecció. No baixeu massa aviat, que us podríeu aturar a la mar.

AQUEST NÚMERO L'HEM FET:

Joan Nebot
Mari-Germa Melis
Joana Colom
Maria Vives
Pep Terrassa
Llucià Sirer
Mª Antònia Nadal
Jaume Fuster
Ani Muñoz
Antoni Amorós
Gabriel Torres
Domingo Chaparro (fotos)
Gabriel Flaquer
Antònia Garcia

BOLLETÍ DE L'OBRA
CULTURAL BALEAR

Capdepera - Cala Rajada

MARÇ 1989

Via Joan Carles I, s/n
Capdepera

Dipòsit Legal: 197/80

Imprimeix:
APOSTOL Y CIVILIZADOR, Petra

Els articles publicats en aquesta
revista expressen únicament
l'opinió dels seus autors

retalls

- M'agradaria saber com ho fan els d'Artà per aconseguir que els diaris, i fins i tot el diccionari Larousse, diguin que S'Heretat, El Claper dels Gegants i els bronzes de Son Favar pertanyen a aquell poble.

I nosaltres què feim per reivindicar el que és nostre?

- A Balears som els primers d'Espanya de nombre de cotxes per nombre d'habitants, els primers en renda "per capita", els primers en aberracions urbanístiques, els primers en malgastament. Per què no som els primers en civisme i educació?

- Tots deim que la gent parla molt, que critica molt els demés, que la gent és molt dolenta. Hem pensat que la gent també som nosaltres?

- Els qui vivim a pobles teòricament pròspers tenim un desavantatge: la pèrdua cada vegada més accentuada del sentit de poble i de solidaritat.

- Per què creu l'Ajuntament que tots els cursos que organitza han de tenir èxit, obligatòriament?

- Apartat de propaganda electoral: Si me votau a les properes eleccions, us promet que tendreu una plaça per al poble, tant a Capdepera com a Cala Rajada. Vota "Estisores"!

ESTISORES

FONT DE SA CALA

S'urbanització de Sa Font de Sa Cala és una barbaritat, es Carolina i en Toni Miquelet es dos galls de s'Heretat.

Es dos galls de s'Heretat s'enriuen de ses gallines quan ells dos estan redons de caponar ses gallines.

Es dos galls de s'Heretat han pogut fer un monument i es vesins des seu contorn no n'estan gaire contents.

Es una barbaritat que no se pot explicar, es dos galls van per amunt i es petits no poden pujar.

Ses gràcies vos vull donar per sa vostra valentia. Tots es qui tenen doblers solen dur bona camia.

ADEU

DURANT EL MES DE FEBRER...

Han nascut:

Jordina Montané i Frontera,
de Jordi i Antònia.
Rosa López i Mayol,
de Manuel i Coloma.
Amanda Tous i Espejo,
d'Antoni i Bernardina.
Antoni Hernández i Estela,
de Josep i Joana Aina.
Jaume Vives i Roca,
de Francesc i Elionor.
Rocío López i Moll-Vives.
d'Antoni i M^a del Pilar.

S'han casat:

Josep Zúñiga i Puerto,
amb Francisca Suñer i Sancho.
Francesc González i Peña,
amb Adoració Vilchez i Ortiz.

Han mort:

Ainhova Jiménez i Ramírez.
Miquel Cassellas i Perchana.
Maria Riera i Colom.
Maria Fernández i Ferrer.

Cartes a Cap Vermell

TAXI, TAXI...

Ese es el grito o la voz que comunmente damos, en cualquier parte, al pretender conseguir que pare un coche de servicio público o taxi, para nuestro acomodo en él y el subsiguiente traslado.

Eso cuando pasan o estan en movimiento. En otro caso, acudimos a las paradas oficiales de taxis marcadas con el preceptivo indicador.

Vamos, permítanme, pues, hablar de tales paradas:

En Cala Rajada existen por ahora dos paradas: una (con dos puntos de aparcamiento) en la Plaça dels Mariners, y otra en la Plaça dels Pins. Uno de los puntos de aparcamiento de la primera parada, situado en la calle Isaac Peral, resulta problemático, acarrea innúmeras multas y sustos a personas que distraídamente aparcen ahí su vehículo al no haberse fijado en el correspondiente disco "T". Y la de la Plaça dels Pins (que aparte de pinos se reviste de hermosas palmeras), provoca una serie de molestias que muy bien podrían evitarse.

Por vía de ejemplo, veamos:

a) La fila india de taxis, aparcados en cordón, sobrepasa, en temporada alta de verano, la longitud de la misma plaza y taponan la entrada lateral izquierda, es decir, la de la calle Isaac Peral, dificultando el paso de los peatones que han de atravesarla en corto. Ello muy fácilmente se subsanaría marcando el paso, suprimiendo un tramo corto de la larga línea blanca que delimita "su terreno". Ello se agradecería por muchos peatones.

b) A ratos, en la anochecida especialmente, las voces y la cháchara eufórica, a veces, de esos bravos profesionales del volante, que tan buen y necesario servicio prestan a sus usuarios, suben de punto y causan insomnio y nerviosidad a algún vecindario, necesitado de calma y reposo para poder reponer energías agotadas en la jornada diurna de trabajo. Aunque ello ha menguado quedamos en la confianza de que querrán esforzarse, como hombres de pro que son, en menguar más aun ese su tono coloquial, en bien de todos.

c) En casi todas las ciudades más populosas (y en puntos importantes), en el propio bien de esos mismos profesionales, se establecen turnos de trabajo y días de descanso, propuestos entre ellos y el Ayuntamiento. ¿No sería recomendable que aquí también se estableciera ya ese buen sistema que beneficiaría a todos, creemos? ¿O no?

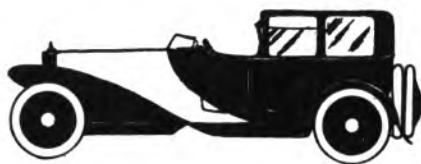
Y, finalmente, nos atrevemos a proponer una sugerencia-solución para taxistas y pasajeros:

Implantar una nueva parada "T" en el inicio de la calle Magallanes (tramos suficiente y amplio) que seguramente facilitaría las cosas a todos. ¿Se ha pensado en tal posibilidad?

Ayuntamiento y asociación de taxistas, conjuntamente, deberían decidirse sobre estas cuestiones.

¿No representaría ello una mejora global? Nos tememos que sí sería así. Y aportaría una solución que muchos habrían de ver con buenos ojos.

PASAJERO.

A FAVOR DE LA "GRAVISSIMA IRRESPONSABILITAT DEL GOB"

La "gravíssima irresponsabilitat del GOB" fou publicat a "Última Hora" el dia 14 de març, a l'apartat GENTE de Planas Sanmartí. En aquest article d'opinió, a més de qualificar el GOB com a mentider, irresponsable i indesitjable, se'ns convida a romandre pacients, passius i units davant el fet de l'ocupació i destrucció sistemàtiques dels pocs espais verds que queden a Mallorca, tot en favor de salvar la bona imatge del producte multimilionari que és el mannà turístic de temporada.

La davallada de calçons (i a hora punta) que es va fer per la televisió alemanya a les administracions públiques i als sectors privats impulsors del negoci urbanístic, no va agradar massa als hotelers mallorquins presents a la fira berlinesa de la I.T.B., però, lamentablement, aquests tipus d'acció-denúncia són els únics que es tenen en compte.

Emperò, és que no és veritat tot el que s'ha dit ara i en altres ocasions, és que no hi ha hagut amenaces certes sobre la Dragonera, Formentor, Es Trenc... i a més alt nivell, és que no existeix perill de salinització, de desforestació, de hiperperillositat de la indústria nuclear... de destrucció de la capa d'ozon? La profètica ecologista, desgraciadament, es va confirmant a terme fixat.

La suposada inoportunitat de passar aquest reportatge, quan tot l'empresariat mallorquí lluita (a la baixa) per salvar la temporada, depèn dels interessos i del chauvinisme de cadascú. Jo, particularment, pens que la protesta davant d'una política de fets consumats en matèria turístic-urbanística que ha duit aquest sector a la saturació del mercat d'oferta, no és reprovable i sí ho és lo segon.

L'ecologisme s'ha convertit en aquests darrers decennis en la divergència més inassimilable del sistema, i és que la problemàtica ecològica és insoluble sense un canvi d'orientació radical. La contínua denúncia de contradiccions produeix en els susceptibles profunda irritació davant la impossibilitat d'amagar les proves o de contradir seriosament els arguments presentats, conduint tot plegat al foment de la desqualificació a priori del moviment. Com es diu a Alemanya: els ecologistes són com les síndries, verdes per fora i roges per dintre. És de suposar que en poc temps ens creixeran les banyes.

BARTOMEU GARAU ESTEVA

pensaments de tardor

Com fulles de caquier filtrant el sol ponent, l'esperit alliberat espera l'hivern i les primaveres. La seva tardor és rogenta i ardent perquè l'esperit se vol encendre en flames vers Déu i els germans més pobres. Per això mateix serà molt radical el despullar-se interior. Ho hauran de fer les ventades. Els cimals cauen cruixint; les fulles seques, en canvi, ho fan per son pes. La soca puja dreta al cel i arrela en el profund. Tardor, camí de llibertat i espera llarga. Quan portarà el vent nova llavor? Ploura a temps?

Les fulles s'arrossegueu trepitjades. El vent de l'horabaixa en fa catifes a la nit. Les pluges amb elles componen música i seregalls que corren vers noves terres. Hi arribaran?

Sol clar. Després de ploure la terra perfumada de garriga s'ajeu a l'escalfor. Les fulles seques, mesclades amb el fang, obliden el passat vital de l'arbre seu i es preparen a tornar pols per tal de ser suport i la llacor de nova vida.

Tardor. Procés vers primavera de l'esperit ressuscitat. Tot un símbol del creixement de les persones. Natura sàvia que mostra el camí i ens condueix. Saviesa que ha rebut de Déu i que ens ofereix.

LLORENÇ TOUS

LLOCS DE VENDA:

- Els dos estanys de Capdepera
- Llibreria L'Orient
- Llibreria Cala Rajada
- Casa del Mar
- Es Sitjar

CAPDEPERA - CALA RAJADA

esports

Salutacions, amics d'aquesta secció esportiva de "Cap Vermell". Aquesta vegada no us contaré res de la bona marxa, de tothom coneguda, del col·lectiu blanc-i-verd, doncs aquest mes us tenc reservada una petita història, una mena de conte esportiu. Heus-lo aquí:

En certa ocasió, amb motiu del desplaçament imaginari d'un equip de futbol-sala que anomenarem Costa de Capdepera, a un poble igualment imaginari que anomenarem Calvià, de característiques paregudes a Capdepera, succeí el següent. Després del molts de quilòmetres, l'equip del Costa de Capdepera arribà a Calvià i el primer que es plantejaren els seus integrants fou trobar el camp de joc. Sabien, per altres amics, que es trobava en el poliesportiu municipal, i així no els costà massa la seva localització mitjançant els oportuns rètols indicadors que hi havia per tot arreu. Arribaren al Palau Municipal d'Esports, just devora el camp de futbol. Aquest últim, hem de dir de passada que comptava amb unes magnífiques torres d'il·luminació i tot ell estava degudament tancat, sense entrar en altres detalls que escaparen a la percepció dels components del Costa de Capdepera puix que passaven en cotxe, força aviat. Trobar apartament no fou difícil puix que devora el Palau n'hi havia a voler, tot ell asfaltat i senyalitzat, i fins i tot també il·luminat. Es dirigiren els jugadors cap a l'entrada on hi havia una recepció atesa per tres empleats. Ells, molt amables, els donaren tota la informació necessària sobre el partit que havien de disputar i com localitzar el vestidor que els corresponia. El primer que es notava al trepitjar les instal·lacions del pavelló, era l'agradable temperatura provinent de l'aire acondicionat allà instal·lat. Mentre esperaven per anar a canviar-se, alguns jugadors començaren a tafanejar. Uns fullets explicatius, que trobaren a la recepció, totalment gratuïts, pogueren recórrer totes les instal·lacions, sabent en cada moment on es trobaven i que hi havia a cada lloc. Així, anaren a les pistes de tennis, just al costat de la sortida del Palau, magníficament dotades i, com no? perfectament il·luminades, amb uns preus d'utilització per als residents a Calvià autènticament irrisoris, no com a segons quins pobles, on sols hi ha pistes privades, més pensades per als turistes que altra cosa. Entraren de bell nou al Palau i passaren a l'espai reservat per a la gimnàstica rítmica i jazz-gym-dance. Es tractava d'una cambra espaiosa, còmoda, ben equipada, amb el sòl perfectament encoixinat, dotada de matalassos complementaris per a judo, mirall i barra per a figures, un autèntic somni, una pel·lícula. Naturalment, al costat de la cambra hi havia els corresponents vestidors. Pogueren veure els visitants una habitació destinada a la gimnàstica per a la gent major, cosa que ells ignoraven inclús que existís. Aquesta gent té el cap per pensar,

es digueren els jugadors del Costa de Capdepera. I seguiren, i seguiren, i continuaren esglaiant-se davant tantes meravelles, davant aquella autèntica joia esportiva, magníficament instal·lada i perfectament cuidada. I si hi havia un espai per a la gent major, naturalment també n'hi havia un per als nins, on poder desenvolupar la psicomotricitat i tota la seva personalitat, recolzant així el treball escolar purament intel·lectual. Després pogueren veure la piscina coberta i climatitzada, amb quatre carrers, amb un espai reservat per ensenyar a nedar els nins i grada perquè el públic pogués seguir les competicions o simplement perquè els pares vessin com els seus fills aprenien a nedar. Devora la piscina hi havia el gimnàs, amb tota mena d'aparells per practicar, poltre, paral·leles, anelles, etc. etc. No hi mancava detall. El recorregut es va haver d'interrompre ja que els jugadors foren cridats per anar a canviar-se per al partit. I aquí una nova i positiva sorpresa. Els vestidors eren una altra meravella, entre els cinquanta i seixanta metres quadrats, el sòl folrat d'estoreta plàstica força gruixada, quatre lavabos amb els miralls corresponents, dos wàters i dos urinaris, cinc dutxes amb aigua calenta... Tot formava un conjunt perfectament dissenyat, modern, pràctic i acollidor, però i sobretot, net, molt net. Sortiren els jugadors a la pista en la que encara hi havia altres jugadors que entrenaven bàsquet i atletisme, ja que s'hi pot practicar tennis, voley, bàsquet, futbol-sala i s'adapta a la pràctica de l'atletisme. Aquesta instal·lació, mitjançant unes grans cortines, es divideix en tres espais, cosa que permet la pràctica de tres esports de manera simultània. El sòl de la pista era d'un material goma-plàstic de tacte molt agradable a la petjada. La il·luminació, perfecta, més que suficient amb una tercera part d'ella encesa. Aquí un marcador electrònic i més grades dotades de seients individuals de fibra plàstica. Hi ha que veure-ho per creure-ho, es deien els al·lots del Costa de Capdepera. Des de les grades es podia accedir a una cafeteria-restaurant, des d'on també es podia sortir al carrer. Defora, una pista d'atletisme reglamentària completava el complex esportiu d'aquell poble imaginari anomenat Calvià. Els jugadors del Costa estaven amb la bava d'haver pogut utilitzar ni que fos una vegada aquelles instal·lacions perfectes. En sortir, un d'ells demanà a un dels empleats: Quantes vegades l'han hagut de fer a aquest poliesportiu? Una, li contestà ell, per què? No, per res, per res... De tornada, pensant en aquell altre poble imaginari anomenat Capdepera, es preguntaven els esportistes si en el seu poble seria possible tenir quelcom semblant a allò que acabaven de veure. Ells pensaven en les instal·lacions de què disposaven i es demanaven si el poble no mereixeria una cosa millor. Consideraven les diferències entre Calvià i Capdepera i les possibilitats econòmiques.

ques d'un i altre municipis, sabien de la major potència del poble de la costa de Ponent, però deduïen que la diferència en matèria d'infraestructura esportiva encara era molt més grossa. En aquest especte no podien menys que sentir-se del Tercer Món o el cul de Mallorca, amb perdó. I el que volien fer, al menys, era contar el que acabaven de veure, sensibilitzar l'opinió pública, fer veure que les instal·lacions esportives formen part de l'equipament bàsic d'un poble, que tot el que es faci en aquest camp pot ajudar a elevar el nivell cultural del jovent, que la pràctica esportiva constitueix un sedant millor que les pastilles de l'apotecaria...

Fins aquí el conte d'uns jugadors de futbol-sala que visitaren un poble imaginari. Que cadascú en tregui les conseqüències que vulgui. Fins al mes que ve.

BIEL TORRES

RACONS DE DÉU

COM ÉSSER CRISTIA EN TEMPS D'INCLEMÈNCIA?

Inclémencia no vol dir sols marginació. Ni pobresa. Ni la situació d'esqueix provocada pels múltiples conflictes que produïm o que sofrim. Ni sofriment, derivat de les ambigüitats de la vida. És veritat que el qui sofreix sense motiu pot pensar que ha estat abandonat de Déu. Pot pensar també que al manco Déu s'ha reclòs en un silenci indiferent.

No és aquesta la vertadera inclémencia. El qui sofreix pot clamar a Déu. El qui sofreix i protesta mostra encara interès per la vida i per la capacitat d'estimar. El qui sofreix té sempre el recurs d'assemblar-se a Jesús en la seva tensió de romandre en l'amor, malgrat els desenganys i el dolor. No és en el sofriment on s'hi troba la inclémencia dura.

Més bé la dificultat de ser cristià es troba en la inclémencia blana. Per expressar l'abast d'aquesta nova inclémencia ha sortit un vocabulari novell: yuppi, cultura-body, begudes i menjar "light", "vagabundeo incierto", economia com a principal centr productor de relacions socials, politeisme de valors. Tot això vol dir que dins la vida moderna se donen dues tendències bàsiques: Primera, que la tensió generalitzada dels esforços se dirigeix a aconseguir una vida "estètica": millor casa, millor menjar, millor piscina, millor beguda, millor dos-litres. Segona, que en lloc de lluitar per un projecte col·lectiu s'ha dissolt l'actor social. Ens trobam en una segona revolució individualista. Ens trobam que l'ensopiment del benestar tranquil·litzant s'ha convertit en la vertadera inclémencia que qüestiona seriosament la capacitat de ser cristià.

La Quaresma és un crit. És un camí. És també una aventura. Ens mostra la necessitat d'una reconversió. És una escola per aprendre on se troben els racons de Déu.

L'home que la gràcia i en la desgràcia s'atreveix a confiar en l'amor de Déu i que accepta ésser acceptat.

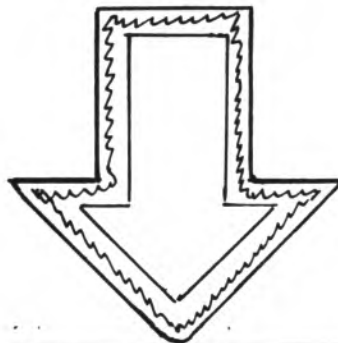
L'home que ha rebut la llibertat nova i és capaç de superar l'autoaïllament.

L'home de cor inquiet que és conscient de no ser lo que tocaria ser, i és conscient també que el seu coratge no està a l'altura del seu saber.

A aquest home se li presenta la tasca de trobar els racons de Déu: preocupació social, pregària, treball, assistència al proïsme, lluita contra tota casta d'ídols. L'home que vol viure així no assolirà mai la vida sense ambigüitats, però generarà un moviment cap a la maduresa, encara que en un estat fragmentari.

MANUEL BAUÇA

INFORMACIÓ RECOLLIDA DE LA REVISTA
"MANACOR COMARCAL"
Nº 435
1.ABRIL.1989

Subvenciones donadas por el Ayuntamiento de Son Servera para 1989

Las subvenciones aprobadas en el último pleno del Ayuntamiento de Son Servera fueron las siguientes: Banda de Música 1.500.000, GOB 150.000, Tercera Edad 100.000, Cruz Roja del Mar 200.000, Escuela de Música 700.000, Juventud 200.000, Fomento de Turismo 10.000, Sociedad de Cazadores 800.000, Colegio Joan Mesquida de Manacor 60.000, Club Colombófilo 150.000, Club de Basquet 488.000, Fútbol base de los Clubes Cala Millor y Son

Servera 1.000.000, Coral 150.000, Revetlla 1.000.000, APA 300.000, Asociación de Tratamiento de Alcohólicos 82.000, Monjas 250.000, Instituto de Artá 61.000 ptas.

Se llegó fácilmente al acuerdo para estas subvenciones ya que las cantidades en metálico que se ofrecen han salido de lo que recaudará el Ayuntamiento de Son Servera por la explotación de las playas que le supone unos (10.000.000) diez millones de pesetas.

CONVERSES

Al llarg dels més de vuit anys de la nostra revista han anat desfilant per aquesta secció d'entrevistes els principals responsables del Club Esportiu Escolar de cada moment. En Pep Gallego, en Vicenç Nadal, en Joan Vaquer, en Pere Morey, són alguns d'aquests personatges amb els que hem conversat quan han estat al front dels destins del Club. Era de justícia, doncs, fer una xerrada també amb els directius actuals. Com deveu saber, l'Escolar en aquests moments és governat per una junta gestora que se'n va fer càrrec a finals de la temporada passada, en moments de crisi, de la que n'és president en GABRIEL TORRES, qui, al mateix temps, és el col·laborador de "Cap Vermell" en matèria esportiva. Un altre membre destacat en el si de l'esmentada junta gestora és n'ISABEL BLANES, sense voler desmerèixer els altres integrants, ans el contrari. Amb ells dos hem parlat de passat, present i futur de l'Escolar, ara que les aigües pareix que s'han remelsat de bell nou i l'optimisme torna regnar dins la família del futbol local. No oblidem que fórem molts els qui no vèiem molt clar que aquest equip directiu fos capaç de treure el carro, i en canvi avui ens hem de rendir a l'evidència i reconèixer el gran mèrit de la seva tasca. Però millor que siguin ells els que ens ho contin.

PARLAU-NOS, PER COMENÇAR, DE LA SITUACIÓ GENERAL A LA QUE HAGUÉREU D'ENFRONTAR-VOS QUAN US FÉREU CARREC DEL CLUB.

La primera cosa que hem de dir és que pel nostre cap no havia passat mai la idea de fer-nos càrrec de l'Escolar. A finals de la temporada passada, amb l'equip descendit de Tercera Divisió i amb greus problemes econòmics, no feia ganes d'embarcar-s'hi amb aquest vaixell.

COM VA SER, DONCS, QUE US HI DUGUEREN A ESCOLTAR EL SERMÓ?

A l'Assemblea General que tengué lloc a finals de temporada hi assistírem poc més de mitja dotzena de persones. Alguns hi érem, a més de com a socis, en qualitat de membres de l'Associació Garballó, a qui se'ns havia insinuat la possibilitat de fer-nos càrrec del Club. En qualsevol cas, a aquella reunió hi anàrem com a oients, a veure què passava, i en canvi ens trobàrem en una situació realment incòmoda, gairebé sense massa sortides. O d'allà en sortia una Gestora o el Club es podia posar en mans de la Federació.

I EN AQUESTS CASOS, S'APEL·LA AL SENTIT DE LA RESPONSABILITAT DE LES PERSONES, AL SENTIT DEL DEURE, A LA IMPORTÀNCIA DE LES INSTITUCIONS...

Sí, cosa d'això. El fet és que d'aquella Assemblea en sortí una Junta Gestora integrada per Joan Llull, Maties Sánchez, Pep Muñoz, Mateu Garau, Toni Vila, Juli Parra, Baltasar Moyà, Glòria Capdevila i Gabriel Torres. Posteriorment, d'aquesta Junta han estat baixa en Pep Serra, que no havíem anomenat, en Maties Sánchez i en Baltasar Moyà, i s'hi han incorporat na Bel Blanes, n'Agustí Muñoz i Joan Juan Rotger.

CONTAU-NOS UNA MICA LA SITUACIÓ ECONÒMICA DEL CLUB EN AQUELLS MOMENTS.

Aleshores hi havia un dèficit reconegut de 1.400.000 pessetes, però la realitat era que els deutes s'acostaven als dos milions. Hi havia jugadors que tenien quantitats pendents de cobrar, estaven

per pagar els barrats que volten el camp i que s'instal·laren l'any 1985, hi havia pendent factures d'impremta, etc. etc. Poc temps després s'ingressà una subvenció d'un milió de pessetes de l'Ajuntament que anà al compte que el Club té a la Banca March per a fer front a les despeses més urgents i del que nosaltres no en poguérem disposar. Realment, aquesta quantitat estava destinada als monitors dels equips inferiors del Club, però en no poder-ne disposar, aquest fou un problema afegit als molts que ja teníem.

LA SITUACIÓ ESPORTIVA NO ERA MOLT MILLOR...

Efectivament. Es donava la circumstància del descens, cosa que nosaltres no consideram massa important, però que sempre produeix una sensació de fracàs en els ambients esportius del poble. Una mica inconscientment ens comprometérem a jugar els torneigs d'estiu de Sant Llorenç i Artà, quan comprovàrem que no disposàvem d'un planter de jugadors per fer front a la temporada. Evidentment, ens vàiem obligats a prescindir de tots els jugadors que no fossin del poble i encara d'aquells al·lots d'aquí que volguessin cobrar. Per cap manera ens podíem comprometre a pagar cap tipus de fitxa o de gratificació, quan no sabíem ni com fer front a les despeses més immediates i urgents.

TRIST PANORAMA...

Era normal que alguns al·lots del poble es mostrassin reticents de cara al futur seu i del Club. Molts d'ells havien estat sempre marginats en els plans d'anteriors directives i ja se sap allò de gat escaladat... Al principi, en els entrenaments no eren més que quatre o cinc. S'anaren incorporant alguns juvenils, altres procedents de la Tercera Regional, algun element de les Penyes. En el torneig d'Artà ja n'arreglegàrem devuit o denou, nombre que no estava gens malament, encara que esportivament allò no fos cap garantia. En Joan Terrassa es feia càrrec de la direcció tècnica del primer equip, en les mateixes condicions que els jugadors, i com a mínim es tenia un punt de partida.

LA PLANTILLA HA MILLORAT, D'ALESHORES ENÇA.

La plantilla s'ha revaloritzat. Alguns elements pels que no se'n donava ni un duro ara són poc menys que imprescindibles. Sense anomenar ningú, en el cap de tots els aficionats estan els noms de jugadors que han constituït una autèntica revelació. S'han produït algunes baixes, hi ha hagut lesions, s'han incorporat paulatinament en Rosselló, en Serra, en Carlos, en Roig. S'està també jugant el campionat de Tercera Regional, i el fet de mantenir dues plantilles ha suposat que ambdues, al igual que la de juvenils, que sovint han aportat elements al primer equip, resultassin molt curtes. A vegades gairebé no ha quedat ningú per a substituir

un company si aquest es lesionava. El problema, doncs, ha estat més de quantitat que no de qualitat. La prova la tenim en l'excel·lent classificació que en tot moment s'ha mantingut.

AQUESTS ÈXITS ES POT DIR QUE US HAN SORPRES FINS I TOT A VOSALTRES, QUANT I MÉS A L'AFICIÓ.

Es pot dir que sí. Quan en els primers moments havíem de fer un parell de reunions cada setmana per anar resolvent totes les qüestions i per anar adaptant-nos a una situació que desconexíem, no pensàvem que a hores d'ara estaríem tan tranquils. Les coses ara roden gairebé totes soles i la feina nostra s'ha alleugerat molt.

VOSALTRES HAURIEU FIRMAT AMB ELS ULLS CLUCS EL MANTENIR LA CATEGORIA, I ARA ES PARLA DE TORNAR JUGAR LA LLIGUETA D'ASCENS.

Sí, sí, el mantenir la categoria era un objectiu que vàiem molt difícil. Jugadors i entrenadors han fet possible aquest petit miracle de la classificació actual, sobrenent si se vol, però comprensible si se viu de prop el clima que regna dins la plantilla. La primera sorpresa ja vengué quan guanyàrem el trofeu Capdepera-Cala Rajada, l'estiu passat, per primera vegada des de que es juga. Després es guanyaren els primers partits de lliga i tots començarem a convèncer-nos de les possibilitats de l'equip, fins arribar a aquests moments en què, fins i tot, tenim opció a guanyar el campionat.

COM A CONSEQÜÈNCIA DE LA BONA SITUACIÓ ESPORTIVA, TAMBÉ DEU HAVER MILLORAT LA SITUACIÓ ECONOMICA...

També la situació econòmica ha millorat. L'afició s'ha reconciliat amb l'equip i això s'ha reflectit a les taquilles, el promedi de les quals és millor que el de l'any passat a Tercera Divisió. De la nostra gestió es pot dir, com a mínim, que no hem afegit al banyat. Tot allò a què ens hem compromès ho hem complit. Pràcticament cada setmana hem tengut un sopar amb els jugadors. Un cap de setmana anàrem amb tota la plantilla a Lluç. Confiam que a final de temporada quedarà qualche cosa per repartir entre els jugadors i l'entrenador. Ells fins ara han treballat sense veure ni un duro, tal i com quedàrem, però saben que si queda res serà per a ells.

I DE CARA AL FUTUR, QUINS SÓN ELS VOSTRES PROJECTES?

El nostres projectes no va massa enfora, són de caràcter més o manco immediat. La nostra esperança és que el proper trenta de juny, l'Escolar quedi en una situació econòmica i esportiva sanejada. No tenim

cap intenció de perpetuar-nos en els càrrecs i si a les eleccions que es convocaran hi ha gent que vulgui fer-se càrrec del Club, no serem nosaltres els qui ho hàgim d'impedir. El que no farem serà abandonar l'Escolar a la mà de Déu i considerarem la possibilitat de seguir al davant si no hi ha ningú que ho vulgui fer. Gent més qualificada i capacitada que nosaltres n'hi ha. Com a mínim, esperam que a la pròxima assemblea general hi assistesquin més de la mitja donzena de socis que hi hagué a la passada. Els destins de l'Escolar són cosa de tots els seus associats, i no d'un parell.

PER TOT EL QUE HEU DIT, ESTAU MÉS QUE SATISFETS DE LA VOSTRA GESTIÓ.

No, no estam absolutament satisfets de tot el que hem fet. Gairebé cap dels membres de la Gestora actual no teina experiència en aquestes tasques. No hem pogut, per exemple, dedicar tot el temps necessari als equips de base, que són el suport de tota l'estructura de l'Escolar. Aquesta és una espina que duim clavada. Si nosaltres haguéssim de continuar, aquest dels equips inferiors seria un dels aspectes en els que voldríem treballar molt més, intentant captar una més entreta col·laboració amb els pares dels al·lots. En l'aspecte econòmic, intentaríem eixugar 400.000 pessetes més del dèficit d'exercicis anteriors, seguint amb la política d'austeritat iniciada enguany.

PAREIX QUE ESTA MOLT CLAR QUE L'ASCENS A TERCERA NO INTERESSA.

Nosaltres no ho hem dit en cap moment. En primer lloc, encara no està clar si la Tercera sofrirà una reestructuració important, fent un grup per a cada illa. En aquest cas, sí que seria interessant l'ascens. Però inclús amb l'actual estruc-

tura, l'ascens seria una qüestió que sempre quedaria supeditada a l'opinió dels jugadors, que serien els qui l'haurien guanyada. Així que, ara per ara, no ens podem pronunciar al respecte, quedant ben clar que la decisió final no la prendríem nosaltres tot sols. En qualsevol cas, quedar a Preferent pensam que no constituiria cap trauma, després d'una campanya acceptable.

DE QUE US QUEIXAU? SI ES QUE US QUEIXAU D'ALGUNA COSA.

Per a nosaltres és fundamental veure que l'afició torna pel camp, que hi torna haver un clima d'enteniment, que dins la plantilla hi ha harmonia. No podem demanar moltes coses més. En qualsevol cas, ens agradaria trobar més ajuda de part de l'Ajuntament, que aquest consideràs que la labor del Club, permanent al llarg de molts d'anys, amb el jovent del poble, també és una forma de fer cultura i d'ajuda a la seva formació. Les instal·lacions del Camp de Futbol i del Poliesportiu necessiten una altra empena decisiva. Pensàvem que ara ja tendríem casetes noves, però les coses es fan amb comptagotes, amb una gran lentitud.

Fins aquí la conversa. Demanen, els responsables de l'Escolar, més ajuda dels pares dels jugadors, més recolzament de l'afició, més suport de part de l'Ajuntament. El que és clar és que no demanen res per a benefici propi, sinó quelcom que faci possible que les joves generacions de gabellins siguin més sàvies però, i també, més sanes. La feina dels directius del Club, fins i tot la d'aquells que no ha donat els fruit que calia esperar, és sempre sacrificada i poc llúida. Els actuals ho estan fent molt bé, però són ben conscients que "mai moren batles", i que si l'any que ve les coses es torcen, el que ara són lloances es tornaran crítiques. Són realistes. Més val així.

Periples valencians

Com deveu saber, la Banda de Música de Capdepera ha estat, hem estat, per tercera vegada consecutiva -i que no sigui la darrera!- a València, amb motiu de les Falles. Des del primer pic que hi anàrem tenia jo ganes d'escriure unes retxes a propòsit d'aquestes anades nostres a terres valencianes, i ho volia fer per un parell de motiu que pas a esbrinar.

Trobava jo, i trob, que és ben important, encara que això pugui parèixer una immodèstia, que una banda mallorquina sigui convidada a participar d'unes festes en què la música es constitueix en un dels eixos centrals, a una terra tan prolífica amb aquest tipus de formacions. N'hi ha moltes de bandes per allà, i bones, però, ja veis, la nostra també té el privilegi de sumar-se a unes festes tan peculiars i de constituir-se, en certa manera, en embaixadora, no ja del nostre poble sinó de Mallorca tota. Possiblement, pocs són els qui, a Capdepera i Cala Rajada, s'han aturat a considerar el que significa aquesta presència de la Banda local a València, entre cents d'altres bandes, com a representant única de la música mallorquina a les festes musicals per excel·lència, les de Sant Josep.

La segona cosa que crec important considerar, és que aquests periples valencians també han constituït una magnífica ocasió d'aprenentatge per a tots nosaltres. A aquelles terres hem tengut ocasió de beure de les fonts d'on raja la millor música de banda de tota Espanya. Allà hem vist altres maneres d'entendre i interpretar la música. Sobretot, hem pogut assaborir la música com una eina autènticament lúdica,

festosa, alegre, incardinada en el poble. Hem sentit la música com una part essencial de la festa, sense la qual perdria bona part del seu sentit.

Me vull referir, també, a l'aspecte dels viatges a València que fa referència a la convivència entre els membres de la Banda. Crec que aquestes experiències ens han ajudat a prendre consciència de formar part d'un grup humà, a entendre que per damunt del nostre individualisme hi ha estructures que ens poden ajudar a créixer com a persones. Els membres de la Banda hem après a conèixer-nos millor, a tolerar-nos més, a cedir en els nostres egoismes, a entendre millor els altres. Crec que la Banda ha sortit cohesionada i enfortida com a grup, de les anades a València.

Finalment em vull referir a l'enriquidora experiència que suposa xuclar de les arrels de la festa d'altres pobles. Una cosa és assistir com a simples espectadors a les Falles, i una altra cosa és participar-ne des de dedins, entenguent el per què de cada un dels actes, conenguent-ne la història i patint amb els seus problemes. Així mateix, el conviure amb una altra gent, agermanant pobles, també és una bona manera d'anar a festa.

Anar a València ha estat per a nosaltres quelcom més que anar a les Falles. Això ho fan molts de milers de turistes. Anar a València ha suposat per a la Banda de Música de Capdepera donar una passa decisiva en la seva consolidació com a formació musical i una experiència insubstituïble per a cada un dels seus membres com a persones.

JAUME FUSTER

EL PATRIMONI ARQUEOLÒGIC

El Claper dels Gegants

ELS TALAIOTS

Entre el període pretalaiòtic i el talaiòtic es produí una ruptura en l'evolució de la comunitat illenca; nombrosos signes ens ho manifesten: les contruccions ciclòpiques -contruïdes amb pedres molt grosses- pretalaiòtiques, els navetiformes, són substituïts per uns monuments de planta circular o quadrada, els talaiots. Apareix per primera vegada l'armament ofensiu, canvia la localització dels monuments doncs es situen a llocs estratègics des del punt de vista defensiu, i hi ha una tendència de la població a agrupar-se en nuclis.

A més d'aquestes característiques generals, poca és la documentació disponible puix que cap dels monuments talaiòtics que hi ha dins el terme municipal no ha estat excavat. L'esquema general del període talaiòtic (1), on es remarquen els trets fonamentals, ens permetrà d'ordenar mínimament el nostre patrimoni.

ESQUEMA GENERAL

- Fases inicials.

- De 1300 a 1000 (dades aproximades)
 - Llocs d'habitació: talaiots.
 - Llocs d'enterrament: abrics i coves naturals.
 - Materials: ceràmica, pedra, os, bronze.
- De 1000 a 800 (dades aproximades)
 - Llocs d'habitatge: poblats.
 - Construcció de murades.

- Fases de desenvolupament final.

- De 800 a 500 (dades aproximades)
 - Llocs d'habitatge: poblats (sofreixen a adaptacions i modificacions)
 - Habitacions quadrangulares i rectangulars.
 - Materials: ceràmica, bronze, ferro.
- De 500 a 123 (dades aproximades)
 - Poblats.
 - Santuaris.
 - Necròpolis.

El monument més característic d'aquest període és el talaiot, una construcció de pedra seca amb una cambra central, corredor d'accés i una columna central (que a vegades pot faltar) per a sostenir la coberta. Els murs són amples i estan constituïts per dues filades concèntriques; el parament exterior està fet amb grans blocs formant una lleugera inclinació, els murs interiors estan construïts amb pedres de tamany més petit. La cambra és l'element més interessant del talaiot, comparada amb el conjunt monumental sempre és de reduïdes dimensions. Per cobrir els talaiots es coneixen dos sistemes: mitjançant troncs d'ullastre coberts per una capa de pedres o bé construint una columna enmig de la cambra, després es cobria amb unes lloses que descansaven damunt la columna i els murs. Tots els talaiots que hi ha inventariats dins el terme municipal són de planta circular.

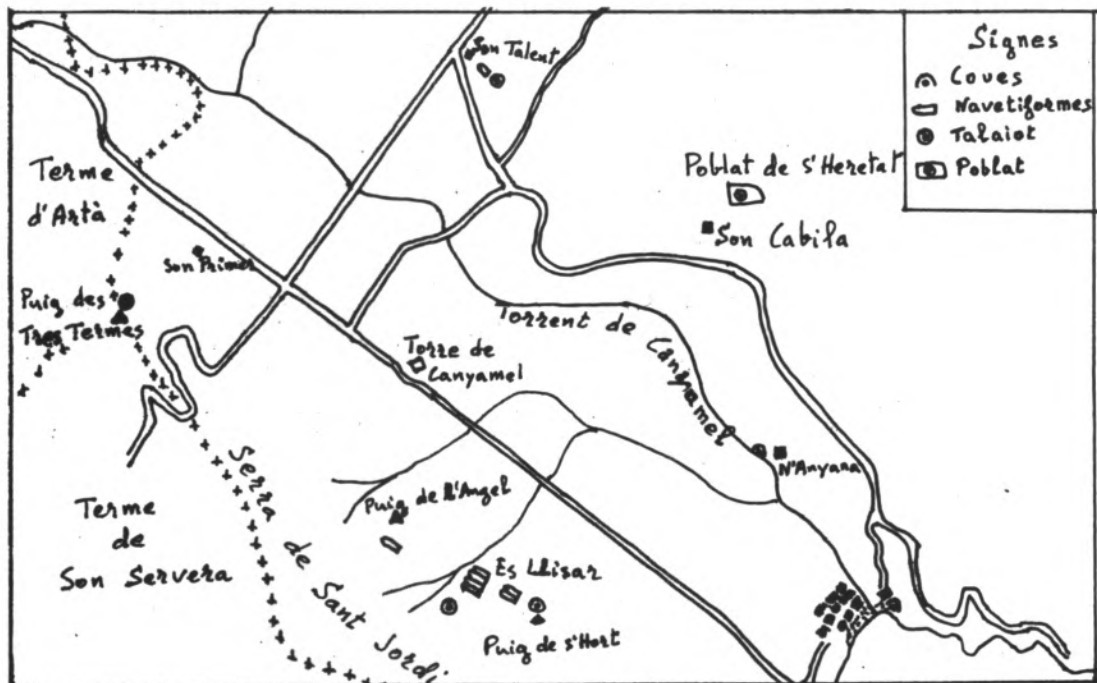
Plantes i seccions explicatives d'un talaiot.
(Font: "Història de Mallorca", sobre planimetria de Mascaró Passarius)

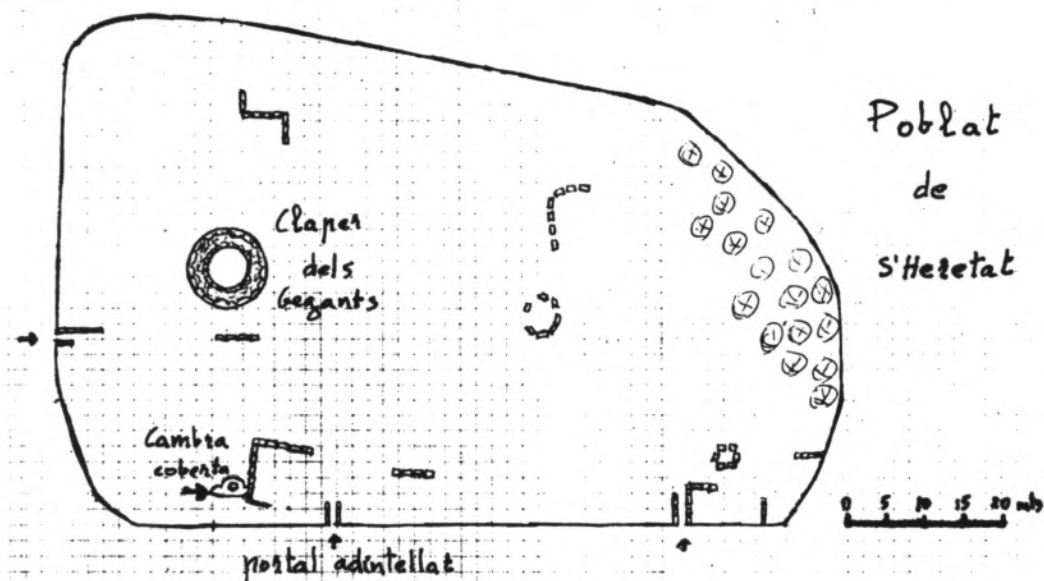
El que més s'ha discutit dels talaiots és la seva funció primària, és a dir, la finalitat per a la qual foren construïts. S'ha suposat que eren torres de defensa o d'observació, llocs d'enterrament, habitatges de l'home talaiòtic. L'estat actual dels coneixements no permet d'arribar a unes conclusions definitives, tot sembla, però, recolzar la hipòtesi que els talaiots foren construïts com a llocs d'habitació, encara que després poguessin tenir una altra funció.

Les navetes contruïdes al baix d'Es Llisar en el període pretalaiòtic seguien utilitzant-se com a habitació fins a coexistir amb elements talaiòtics (2). Si aquesta observació és generalitzable als demés nuclis de navetiformes que hi havia dins la vall de Canyamel, concluiríem que el començament del període talaiòtic (1300 a.C.) hi havia dins la vall dos importants nuclis de població que estarien situats on hi ha l'actual finca de Son Talent i a la zona emmarcada entre el Puig de s'Hort i el Puig de l'Àngel.

El mallorquí de l'època talaiòtica tenia més o menys resolt el problema de l'alimentació, encara que en determinats moments aconseguí l'alimentació bàsica mintjant la pesca de marisc, fet comprovat a la doble naveta de Canyamel i a altres jaciments relativament allunyats de la costa, com el de Pula (Son Servera) (3). Aquests canvis alimenticis, que se constataren en les distintes excavacions, de moment no tenen explicació. El nivell superior del jaciment indicava que l'alimentació fou únicament de marisc: conxes, caragols marins, ostres, cosa que proporcionaria una pobra base nutritiva; en canvi en el nivell intermedi i inferior predominava una alimentació molt més rica a base de car: roegadors, cabres, ovelles.

L'evolució d'ambdós poblats de navetiformes sembla que fou diferent. Així, mentre que a Son Talent hi ha localitzats a un mateix redol un navetiforme, runes d'un talaiot circular i una construcció de planta rectangular (4), cosa que demostraria una continuïtat una continuïtat entre el període pretalaiòtic final

i la fase inicial del talaiòtic. Al baix d'Es Llisar les construccions talaiòtiques no estan situades entorn del poblat de navetiformes sinó damunt dos pujols que hi ha ben a prop: el Puig de s'Hort (103 m.) i Els Tres Putxets. Aquest desplaçament de les construccions, tot cercant una major protecció defensiva, marcaria el moment d'una ruptura cultural, d'un profund canvi social en les comunitats prehistòriques indígenes.

A la mateixa Serra de Sant Jordi, en el capcurucull del Puig de Tres Termes, on confronten les parets que delimiten els termes d'Artà, Son Servera i Capdepera, hi ha una fortificació molt ruïnosa formada per un talaiot de planta circular.

Entre els talaiots localitzats a un lloc més o manco planer o a una muntanyola, i els que estan al capdamunt d'un puig, hi ha una diferència ben remarcable: el tamany de les lloses i pedres utilitzades. Els talaiots situats damunt d'un puig estan construïts amb pedres més manejadisses, doncs hi ha molta de diferència en desplaçar les lloses a favor del desnivell o fer-ho en contra. Les construccions de muntanya presenten un estat més ruïnós.

Superada aquesta fase inicial (de l'any 1300 al 1000 a.C.) del període talaiòtic sembla que la població de la vessant oest de la vall es desplaçà a l'altra vessant, doncs no s'ha localitzat cap deixalla de construcció que superi cronològicament aquest període. Així, a la vessant est de la vall, dins terres de

Un troç de la murada. Al fons el talaiot.

Una habitació i l'entrada a la cambra coberta.

S'Heretat, a uns tres-cents metres lluny de les cases de Son Cabila en direcció est, s'ha localitzat, devora el Claper dels Gegants, un important poblat talaiòtic que ben bé podria haver agomolat a tota la població de la vall que anteriorment havia viscut dispersa.

El poblat estava tancat de murada, amb un perímetre d'uns 295 metres i una superfície d'uns 4.800 m², aproximadament. La murada està travessada per, al menys, tres portals adintel·lats. Dins el recinte destaca, com si fos el centre del poblat, el talaiot conegut com a Claper dels Gegants. La construcció és de planta circular, amb un diàmetre de 9'8 m.; el parament exterior (vegeu la fotografia que encapçala l'article) està construït amb unes grans lloses col·locades més o manco en filades, la qual cosa demostra que ja es disposava de medis per treure i transportar el material, així com d'una tècnica constructiva bastant notable; el gruix del mur és de 2'6 m.; la cambra té una altura màxima de 4'1 m. i un diàmetre de 5 m.; al S.E. de la cambra hi ha l'entrada a un corredor que fins on està obstruït té una llargària de 5 m., 1'5 m. d'altura i 1 m. d'amplària, per tant el corredor tendria l'entrada a qualque construcció adossada al talaiot, tota vegada que és més llarg que el gruix del monument. Aquesta particularitat també es pot observar al talaiot central del poblat de Ses Païsses d'Artà (5), on el corredor travessa el monument i el comunica amb una sala hipòstila que hi ha adossada.

Dins el recinte emmurallat hi ha una cambra coberta, petita i baixa (1'2 m.), amb un corredor (1'5 x 2'2 m.), una cambra (2'5 x 2'2 m.) i un nínxol o prolongació al fons, el sòtil descansa sobre una columna de tipus mediterrani i també es troben nombroses deixa-

lles d'habitacions rectangulars, rodones i ovalades, amb uns murs de característiques ben distintes, de la qual cosa es deduiria que el poblat fou reformat o ampliat en diversos períodes i que la seva ocupació perduraria fins i tot després de la conquesta romana (any 123 a.C.).

A l'any 1933, quan feren els fonaments de l'"Hotel Cuevas" de Canyamel, aparegueren unes coves d'enterrament que, segons Lluís Amorós, pertanyien a la fase de desenvolupament final de la cultura talaiòtica; entre les troballes hi havia una bracerola de ferro en espiral (6).

Als penya-segats de N'Anyana, per on corre el torrent, hi ha unes coves d'enterrament que, a hores d'ara, encara són desconegudes i no estan classificades arqueològicament; podrien tenir relació amb el poblat de S'Heretat.

PEP TERRASSA

- (1) Aquest esquema general és un resum del que hi ha a "Història de Mallorca", Volum I, de diversos autors, Editorial Moll, 1982. Està elaborat sobre dades tretes fonamentalment de Rosselló Bordoy.
- (2) Rosselló Bordoy. "La cultura talaiòtica en Mallorca". Pàg. 44.
- (3) Ibid. Pàg. 31.
- (4) Mascaró Passarius. Ibid.
- (5) Ibid. Coincideix amb les observacions del també professor Giovanni Lilliu.
- (6) L. Amorós. B.S.A.L. n° 26 (1935-1936) Pàg. 223.

EL TEMPS DE LES BALOUFES

CUROLLES D'AHIR I D'AVUI

La Vicenteta, la neta, ha duit la padrina a veure L'Agulla, amb el cotxe nou de trinca, blanc, descapotable, que no li ha agradat gens ni mica perquè el vent l'ha escambuxada tota, que el pare l'ha regalar el dia que complí els devuit anys. "Quina curolla, pensa la padrina, de comprar els cotxes sense coberta! M'ha deixat feta una miloca. I ella sí que sí, amb tants de rissos... A bon punyeme, ja s'arreglarà. Sempre ha estat una capritxosa! És filla única, pubila. Una aviciada de cocou. La meua filla és de pasta tova, no se a qui ha sortit, i el meu gendre un relliu. Els dos han tractat sempre les exigències de la filla amb excessiva feblesa. Un dia la nina: vull rompre un plat! Els plats, Vicenteta, no son per rompre'ls, sa mare. Però jo el vull rompre, la nina, fent potadetes. Putes, son pare, romp-el i deixa de fer potadetes. Un altra dia: Vull la pepa que surt per la tele i que fa piss, la nina.. Demà, la mare. La vull ara, la nina fent potadetes. Au, ves a comprar-la, son pare, que si no tendrem potadetes tota la nit. Jesús, no sé per què pens amb això ara, ja és aigua passada! Idò, com te contava, Maria, m'hi ha duit a veure L'Agulla, na Viventeta. Ai, mare meua, n'he venguda malalta! Ben malalta n'he venguda. I allò què és? Déu meu quina estesa de gent. Com albercocs posats a secar."

- Com ha canviat el món, eh Vicenteta? -Na Maria del Corral d'en Tendre- Nosaltres, te'n recordes? fins i tot per anar a l'hort ens posavem els manegots perquè el sol no ens torràs els braços. I ara, ja ho veus, tot el pitram a l'aire. La gent sembla que s'ha tornat boja, que ha perdut el seny.

La padrina calla. No troba, no sap trobar les paraules adequades per expressar tot el que ha intuït davant l'estesa de gent torrant-se al sol. Hi ha vist un rerafons inversemblant, unes cicatrius monstruoses cobertes per un maquilatge esplendorós, unes nafres que es guareixen amb comoditats, unes ferides fondes de l'ensulsiada de l'ànima. Un passar constant, unes corrieres sense minva, una recerca de quelcom que s'ha perdut. Crits, converses, paraules... Embriaguesa de paraules, de paraules buides, sense significat, paraules que amaguen, que cobreixen un desassossec. No hi ha tems per al silenci. I se necessita el silenci. Per meditar, per a la reflexió. Se necessita el silenci per fer recompte de la pròpia feblesa, per enfrontar-se a la soledat. Una soledat que esclata, que ens cobreix, que ens mossega encara que ens revolti la multitud, que és aclaparament de por. Se necessita el silenci per pensar, per esbrinar on som, d'on venim, a on anam. Però no ho sabem, pensa la padrina. Avui la curolla del taylorisme no solament organitza les empreses, sinó a tota la societat. Ens han castrat la llibertat individual. Som carn de la massa. Ens movem a toc de campana. Tan-tan, és l'hora del treball. Tan-tan, és l'hora de menjar. Tan-tan, és l'hora de jeure.

I així tenim un tan-tan per a cada moment del viure. Un tan-tan que és batec de mort. Ens morim un poc a cada toc. I segueix la campana: En nom de la productivitat, en nom de l'economia, en nom del benestar social, en nom de la qualitat de vida, en nom de... Tan-tan, tan-tan... I el taylorisme toca que toca: cal extreure l'especialització i la mecanització dels moviments del treballador. L'home ha d'ésser com una màquina. L'estesa de gent de l'Agulla és el resultat d'aquesta societat del tan-tan. Tan-tan, és l'hora de les vacances, a jeure al sol, a secar-vos com els dragons, que després us tornarem encadenar a la roda durant onze mesos: cal produir més. Una roda que no para. Una roda plena de neons fluorescents, com la d'una fira, però que ofega la capacitat creadora de l'home, la facultat de pensar, la llibertat d'iniciativa, el dret a ésser un mateix. Quina societat, Déu meu! Quina societat!

Va quedar esglaiada la padrina. L'Agulla ja no és l'Agulla. Ja no és aquella cala que ella gaudí amb tot el seu esplendor, quan era un recer de pau, ple de vida, on tots els elements de la natura convivia en harmonia: el mar, el cel, el bosc, la sorra, la duna, cada mata, cada bri d'herba era una força creadora de bellesa. L'element més insignificant era substancial per donar al conjunt un sentit de plenitud esplendorosa, de rabeig espiritual. Ara, avui, encara que miraculosament no hi ha arribat el ciment, la petjada de l'home i les seves màquines han trepitjat, han destruït, avortant cada primavera la flora que, com una catifa, cobria el sòl del bosc i les seves bardisses. I pensa la padrina en lo bo de fer, en lo fàcil que ha estat vendre el paradís, però que difícil, que mal de fer serà conservar-lo.

- Sor Quimeta. Te'n recordes, Maria, de sor Quimeta?

- Sí que me'n record, encara que jo sempre vaig anar a l'escola pública, a ca nostra no anaven de monges. Però, i ara, per on me surts amb sor Quimeta?

- Ara l'he recordada, què vols? He pensat en lo equivocada que estava quan ens deia que l'home és el rei de la creació perquè Déu el va fer a la seva imatge i semblança.

- El déu de sor Quimeta devia ésser un banquer: Tot el que l'home toca ho destrueix per convertir-lo en duros. I ella no destruï la ribera perquè no pogué, però destruï moltes consciències.

- Jesús, Maria, això que dius és molt guixat. No m'agrada parlar malament de les persones que ja son mortes.

- Tu escriuries la història amb tinta color de rosa. La història n'està plena de persones mortes que no obraren bé. I per això s'escriu: per dar-li a cada un la responsabilitat que li pertoca.

La padrina i la seva amiga seguien discutint. La padrina, que els anys li han ensenyat a allunyar-se de tot excés, pausadament, posseï-

dora de la virtut de la moderació. Na Maria, tan moderada en al seva joventut, defensora de la moral establerta, gairebé puritana en el seu capteniment, pentura un poc maltractada per la vida, s'ha tornat exaltada, fàcil d'inflamar-se, d'enfervorir-se, de deixar-se emportar per una passió.

- Saps que faria avui sor Quimeta si visqués?

- S'hauria tornat reflexiva i moderada.

- T'equivoques. Ella era de les que no canvien ni tornades a fènyer. Defensaria la destrossa i els destrossadors. Per ella la fama de duros no fou mai un dels set pecats mortals. Venial i prou. Perdonable sempre. Només era amiga dels rics, com més rics més amics.

- En això tens raó. Li agradaven els rics, deia, "perquè van nets i no fan pudor".

- No creguis que fos qüestió de pudor. L'olor corporal és relatiu. Era qüestió de poder, del poder que han donat sempre els duros. Recerada al redós dels poderosos li donava poder per sotmetre el poble al seu antull. Això era la seva curolla. La curolla de tot l'estament religiós d'aleshores. Ni més ni menys. Tu ho saps bé, com ningú. Què us passà quan el teu sogre no volgué que el seu fill es casàs per l'església?

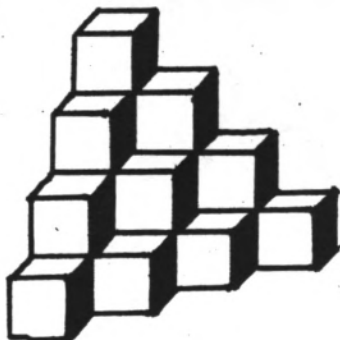
La padrina no contesta. Capbaix fa randa. Teixeix vànova i records. El ganxet es clava a la passada anterior, treu fil, l'envolta i teixeix un pilar nou. La memòria també, també fitora el passat per treure'n vivències velles per teixir-ne fantasies noves.

JOAN RAI

Passatemps

1.- Tenim una dotzena de monedes que pareixen iguals, però una és falsa. Trobar la moneda falsa fent servir una balança només tres vegades.

2.- Determinar el nombre de cubs que hi ha a cada figura.

3.- Dividir un rellotge en sis parts, de manera que els números que deixem dins cada tros sumin el mateix.

SOLUCIONS ALS PASSATEMPS DEL MES PASSAT

1.- Si mouen negres:

- 1- R1T, C5A
- 2- R1C, C6T +
- 3- R1T, A5D ++

Si mouen blanques:

- 1- C5A, R1T
- 2- A7D, R1C
- 3- C6T +, R1T
- 4- A6A ++

(S'ha de perdre un temps en la segona jugada)

2.- Són 4 jugades:

- 1- P8C= D+, TxD
- 2- D7D+, R1T
- 3- TxT, RxT
- 4- D7C++

IMATGES

